

BİLİŞİM SUÇLARI LABORATUVARLARINDA ÇOCUK PORNOGRAFİSİ İNCELEMELERİ

Özet

İnternet sayesinde globalleşen dünyada bilgiye erişim çok hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. İnternet sadece faydalı bulduğumuz bilgileri evlerimize sokmanın yanında zararlı olabilecek tehditleri de beraberinde getirmektedir. Hızla büyüyen internet dünyasında suç teşkil eden tehditlerden korunmak için yapılan hukuksal çalışmalar ise hiçbir zaman yeterli olmamaktadır. Her gün yeni bir suç tipi ile karşılaştığımız internetin zararlarını en aza indirmek için sadece hukuksal değil, bilinçsel, toplumsal ve teknik çözümler üzerinde de çalışma yapmak gerekmektedir.

İnternetin sağladığı imkanları kullanarak her geçen gün büyüyen tehditlerden birisi de çocuk pornografisidir. Çocuk pornografisi erişkin seks yayınlarından daha çok maddi getirisi olması sebebiyle dünyada büyük bir ticari pazar haline gelmiştir. Bir yandan organize suç örgütleri kayıp çocukları kullanarak pornografik görüntüleri üretirken, diğer yandan bu görüntüler internet üzerinden hızla paylaşılmaktadır. 70 milyon nüfusu ve %30'u 18 yaş altı çocuk olan ülkemizde,¹ çocuk pornografisi olayları yavaş yavaş yüzünü göstermeye başlamıştır.

Çocuk pornografisi suçları ile mücadelede kolluk kuvvetleri ve Bilişim Suçları Laboratuvarlarına büyük görev düşmektedir. Laboratuvar ortamında görüntülerin çocuk pornografisi olarak tespit edilebilmesinde birçok zorluklar bulunmaktadır. Resimlerdeki kişi çocuğa benziyor olsa bile, resim üzerinden şahsın gerçek yaşının tespit edilmesi mümkün olmamaktadır. Ayrıca çocuk pornografisi olaylarında incelemeye alınan medyalarda genelde çok fazla sayıda resim ve video bulunması, bunların diğer pornografik görüntülerden ayırt edilmesi ve görüntülerin şifreli olması incelemeleri zorlaştırmaktadır. Bu ve benzeri zorlukların önüne geçmek için çözüm önerilerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmada; çocuk pornografisi olaylarının Bilişim Suçları Laboratuvarlarında nasıl incelendiği ve ne tür zorluklarla karşılaşıldığından bahsedilecektir. İlk önce çocuk istismarı ve çocuk pornografisi konularına değinilecek, daha sonra dünyada ve Türkiye'de ne tür hukuksal korunaklar olduğu ve laboratuvar incelemesindeki olayların mevcut kanunlarla çakışanları anlatılacaktır. Son olarak çocuk pornografisi ile mücadele için çözüm önerileri sunulacaktır.

Giriş

Tarihsel olarak Yunan edebiyatına kadar uzanan ve baskı makinelerinin üretimiyle özellikle 1800'lü yıllarda kağıt temelli fotoğraf, dergi ve video kasetler yoluyla neşredilen çocuk pornografisi görüntüleri² teknolojinin gelişimi ve internetin imkanları sayesinde dijital evrende yerini almış ve 1970'lerden itibaren "ev endüstrisi (cottage industry)"³ olarak tabir edilen görüntüler internet üzerinde hızla çoğalmaya başlamıştır. Günümüzde internet sadece çocuk pornografisi görüntülerinin üretilmesine, gösterilmesine, yayılmasına ve ticaretine ortam oluşturmanın yanında, çocuk pornografisi ile uğraşanların birbirleri ile irtibat kurarak, "seks halkası" olarak tanımlanan ağlarını büyütme ve yeni kurbanları bu ağa düşürmeye de yarar sağlamaktadır.

1998 yılında İnterpol ve İngiliz polis teşkilatınca gerçekleştirilmiş olan Katedral Operasyonunu ile Wonderland Klübü* olarak bilinen büyük bir seks halkası ortaya çıkmıştır. Operasyon ile içlerinde Türkiye'nin de olduğu, yaklaşık 49 ülkeye yayılmış 180 üyesi belirlenebilmiştir. Operasyonda çocuk pornografisi içerikli 750.000 resim ve 1.800 saatin üzerinde dijital hale getirilmiş video görüntüsü tespit edilmiştir. Görüntülerin incelenmesi ile 1.200 farklı çocuğun kullanıldığı fark edilmiş ve bu çocuklardan sadece 18'i bu bataklıktan kurtarılabildiği⁴.

Amerikan Milli Kayıp ve İstismar Edilmiş Çocuklar Grubu (National Missing and Exploited Children's Group) tarafından rapor edilmiş olan istatistikle göre; olaylara karışan çocuklardan

- 77%'si 14 – 17 yaş grubu, ve 23%'ü 10 – 13 yaş grubundan oluşmaktadır.
- 5'te 1'i zorla cinsel istismara maruz kalmıştır.
- 3'te 1'i erkek, 3'te 2'si kız çocuklardan oluşmaktadır.
- İstismarların 70%'i çocuğun kendi evinde, 30%'u ise arkadaşının evinde gerçekleşmiştir.
- Olayların sadece 24% aileler tarafından bildirilmiştir.

Tanım ve Kapsamı

Çocukların Ticari Cinsel İstismarına Karşı Birinci Dünya Kongresinde vurgulanan konulardan biri de çocuk pornografisi; çocukların cinsel istismarı ve zor kullanımı konuları bir parçası olduğu ve içerisinde değerlendirilmesidir gerektiğidir. Pornografik görüntüler çocukları kandırarak, rızasını almadan ve/veya zor kullanılarak elde edilmektedir. Çocuk pornografisini büyük bir suç haline getiren pornografik görüntülerinin alınmasından ziyade çocuklara eziyet edilmesi ve onların haklarının çiğnenmesidir.

İstatistiklerden ve yakalanmış suçlular üzerinde yapılan bilimsel çalışmalar sonucunda, çocuk pornografisi suçlarını sıklıkla işleyenler DSM-4 (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) tarafından tanımlanmış Pedofili rahatsızlığı olan kişilerce işlenmektedir. Pedofili rahatsızlığına sahip kişilerin profilleri aşağıda sıralanmaktadır.(Danish Pedophile Association)

* Çocuk fantezi romanları yazar Charles Lutwidge Dodgson'ın ünlü eseri Alice Harikalar Dünyasından gelmektedir. Dodgson'ın çocuk fotoğrafları da çekmesi sebebiyle kendi zamanında pedofil olarak kabul edilmişti.

- 1- Çocuğun cinsel isteği ikinci planda kalır ve pasif partnerdir,
- 2- Çocuğu insan olarak değerlendirmez ve bir seks objesi olarak görölür,
- 3- Baskı ortamı vardır, güven ve samimiyet hisleri bulunmaz,
- 4- İletişim kurulmaz ve ilişki dengeli değildir. Baskıcı bir otorite vardır, tüm hisler bastırılmıştır.

Çocuk pornografisi olayları sadece pedofili rahatsızlığı olanlar değil “seks halkası” olarak nitelendirilen organize suç gruplarınca da işlenmektedir. Dünya üzerinde birçok ülkede üyeleri bulunan seks halkaları ile mücadelede uluslararası işbirliği söz konusu olduğundan hukuksal olarak yine uluslararası bir tanımının yapılması ve her ülkede aynı şartlar altında değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca çocuğun ve reşit yaş kavramının hukuksal tanımı her ülkede farklılıklar sergilemektedir. Bu sebeple Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Anlaşması (UN Convention on the Rights of the Child (UNCRC)) Ek Protokolünde

Çocuk pornografisi: Ne sebeple olursa olsun temelinde cinsel bir niyetle, bir çocuğun cinsel uzuvlarının herhangi bir şekilde teşhiri veya çocuğun gerçekte veya öyleymiş gibi cinsel faaliyet içerisinde gösterme.

olarak en geniş haliyle tanımlanmakta ve çocukları cinsel istismarın ve cinsel işkencenin her çeşidini korumayı amaçlamaktadır.

İnterpol Çocuklara Karşı İşlenen Suçlar Uzman Grubu tarafından yapılan tanımlamaya göre ise;

Çocuk pornografisi; çocuğun kötüye kullanımı veya cinsel istismarı sonucu oluşmaktadır. Çocuğun cinsel davranışları ve uzuvlarına odaklanmış yazılı ve sesli materyallerin kullanımı da dahil, çocuğun cinsel istismara yöneltilmesi veya betimlememesi anlamındadır.

şeklinde tanımlanmaktadır.

Hukuki Durumu

Yukarıdaki tanımlamaları yapılan ve çerçevesi çizilen çocuk pornografisi ile mücadele amacıyla uluslararası standartlar belirlenmiştir. UNCRC 34. maddesiyle üye ülkeleri çocukların korunması için ne tür önlemlerin alınması gerektiğini aşağıdaki gibi belirlemiştir.

Üye ülkeler; çocukları her türlü cinsel istismar ve cinsel zor kullanımdan korumalıdır. Bu amaçla üye ülkeler mümkün olabilen tüm milli, iki taraflı ve çok taraflı kriterleri aşağıdakilerden korumak için oluşturmalıdır;

- İknayla veya baskıyla bir çocuğu kanun dışı cinsel aktiviteye zorlamak
- Çıplaklık veya kanun dışı cinsel uygulamalarla çocuğun sömürülmesi
- Müstehcen gösteriler ve materyallerle çocuğun sömürülmesi

Ayrıca 19. madde ile

Üye ülkeler; çocukları her türlü fiziki ve zihinsel şiddet, zarar veya kötüye kullanım, ihmal veya ihmalcı davranışlar, cinsel şiddet dahil üzere kötü davranış veya istismardan korumak için, mümkün olabilen tüm hukuksal, idari, sosyal ve eğitim kriterlerinin

alınması istenmektedir.

Bununla birlikte bir kısım uluslararası çalışmada ülkeleri çocuk pornografisi konusunda özel kanunların yapılmasını vurgulanmaktadır.⁵ Ancak daha birçok ülkede çocuk pornografisi özel kanunlardan ziyade genel kanunlar içerisinde yer almaktadır.⁶

Ek protokolleri de dahil olmak üzere Türkiye UNCRC direktiflerini imzalayarak onaylamıştır. Hukukumuzda halihazırda müstehcenliğin her çeşidi yasaklanmış olup çocuk pornografisi ağırlaştırıcı sebep olarak görülmektedir. TCK'nın Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar (6. Bölüm) ve Genel Ahlâka Karşı Suçlar (7. Bölüm) Bölümlerinde müstehcenlik ile ilgili suçlar tanımlanmıştır. TCK'nın 103. maddesinde;

Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismar deyiminden;

- a) *Onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte filin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,*
- b) *Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar,*

şeklinde belirtilerek 15 yaşından küçük çocuklar cinsel istismara karşı koruma altına alınmıştır. 15 yaşını doldurmuş olan çocuklara karşı "Reşit olmayanla cinsel ilişki" başlıklı 104. maddede

Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

denerek takibi şikayete bağlı suç olarak nitelendirilmiştir. Ayrıca 226. maddede

- a) *Bir çocuğa müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünleri veren ya da bunların içeriğini gösteren, okuyan, okutan veya dinleten,*
- b) *Bunların içeriklerini çocukların girebileceği veya görebileceği yerlerde ya da alenen gösteren, görülebilecek şekilde sergileyen, okuyan, okutan, söyleyen, söyleten,*
- c) *Bu ürünleri, içeriğine vakıf olunabilecek şekilde satışa veya kiraya arz eden,*
- d) *Bu ürünleri, bunların satışına mahsus alışveriş yerleri dışında, satışa arz eden, satan veya kiraya veren,*
- e) *Bu ürünleri, sair mal veya hizmet satışları yanında veya dolayısıyla bedelsiz olarak veren veya dağıtan,*
- f) *Bu ürünlerin reklamını yapan,*

kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılmaktadır.

denerek çocuk pornografisi görüntülerini ne şekilde olursa olsun kullananların cezalandırılacağı belirtilmektedir.

Laboratuvar İncelemesi

Bilişim Suçları Laboratuvarlarına gelen çocuk pornografisi olayları incelendiğinde çocuk pornografisi suçlarındaki çeşitlilik kendini göstermektedir. Bilişim Suçları Laboratuvarlarında aşağıdaki çeşitli seviyelerdeki görüntülerle karşılaşmaktadır.

- 1- Çocuklarla cinsel ilişki,
- 2- Çocuklara karşı şiddet,
- 3- Çocuklara karşı şiddet ve zorla cinsel ilişki,
- 4- Birden fazla çocuğun bir birleri ile cinsel ilişkisi,
- 5- Cinsel ilişki veya şiddet olmadan sadece çocuğun cinsel bölgelerinin gösterilmesi,
- 6- Cinsel bölgeler gösterilmeden sanat amaçlı çekilmiş görüntüler,
- 7- Reşit olan bir şahsın çocuk gibi gösterilmesi,
- 8- Çizgi film veya bilgisayar animasyonları ile üretilmiş çocuk görüntüleri.

Yaşanan Problemler

Çocuk pornografisi suçları arttıkça suç unsurlarının tespit edilebilmesi için Bilişim Suçları Laboratuvarlarına başvurulmaya başlanmıştır. Ancak incelemeye alınan olaylarda suç unsurlarının tespiti her zaman kolay olmamaktadır. Aşağıda laboratuvarlarda yaşanan problemler belirtilmektedir.

- 1- Resim üzerinden yaş tayini yapmak mümkün değildir.

Görüntü İncelemeleri Laboratuvarlarında yüz karşılaştırması yapılarak iki resimdeki şahın aynı olup olmadığı tespit edilebilmektedir. Adli Tıp Laboratuvarlarında şahsın seçilen eklemelerinin kemikleşme oranını incelenerek yaş tayini yapılabilmektedir. Ancak resim üzerinden kesin yaş tespiti yapmak bilimsel olarak mümkün değildir. Her ne kadar görüntüdeki kişinin bariz olarak çocuk olduğu koltuk altı (aksiler) ve cinsel bölge kıl yapısı (pubik) ile meme tomurcuklanmasından anlaşılabilir olsa da, kesin yaşını söylemek hiçbir zaman mümkün olmamaktadır. Bununla birlikte 18 yaş sınırında olan çocukların değerlendirmesini görsel olarak yapmak çok daha zordur. Ergenlik gelişimi bölgeden bölgeye farklılıklar gösterdiğinden kimi çocuk 18 yaşını doldurmamış olsa da büyükmüş gibi görülmekte, 18 yaşını tamamlamış kimi yetişkin ise hala çocuk gibi görülebilmektedir. Özellikle Orta Asya'daki şahıslar yüz ifadesi ve cinsel bölge gelişimi olarak daha çocuksu gözükmektedir.

Bilişim Suçları Laboratuvarlarında çocuk pornografisi görüntüsü tespiti ancak daha önceden çocuk olduğu kesinleşmiş resimlerle karşılaştırma yapılarak mümkün olabilmektedir. Kolluk kuvvetlerince gerçekleştirilen operasyonlarda yakalanan şahısların sorguları ve elde edilen görüntülerdeki çocukların kimliklerinin belirlenmesi ile çocuğun gerçek yaşının tespit edilmesi sonucunda görüntüler çocuk pornografisi olarak nitelendirilmektedir. Söz konusu görüntülere ait özet bilgiler (hash bilgisi) toplanarak "hash set" adı verilen veri bankalarına aktarılır ve aynı resim başka zamanda, başka bilgisayarda bulunduğu o bilgisayarın çocuk pornografisi görüntüleri sakladığı net olarak söylenebilir.

2- Laboratuvara gelen görüntülerin sayısı ve niteliği incelemeleri zorlaştırmaktadır.

Çocuk pornografisi olayları ile yakalanan zanlılar bilgisayarlarında bir yada iki tane resim değil binlerce hatta milyonlarca resim barındırmaktadır. Ayrıca incelemeye alınan resimler çok farklı kategorilerde yer almaktadır. Bu resimlerin tespiti, sınıflandırılması ve suç unsurlarının belirlenmesi oldukça zaman almaktadır.

Aynı zamanda suçlular yakalanmalarını zorlaştırmak için bilgisayarlarının içindeki görüntüleri şifrelemekte ve/veya silmektedir. Çok sayıdaki görüntünün şifrelerinin çözülmesi ve silinmiş olanların kurtarılarak eski haline getirilmesi incelemeleri zorlaştırmaktadır.

3- Hukukumuzda halen eksiklikler mevcuttur.

Yukarıda çocuk pornografisinin hukuki durumu anlatılmıştır. Türk hukukunda ise tüm müstehcen içerikler yasaklanmakta, reşit olmayan birisine karşı işlenmişse ağırlaştırıcı sebep olarak görülmektedir. TCK'daki ilgili maddelerle çocuk istismarı en iyi şekliyle tarif edilmiş ve çocuklar koruma altına alınmıştır. Ancak laboratuvar ortamında çokça karşılaşılan reşit olan bir şahsın çocuk gibi gösterilmesi ve çizgi film veya bilgisayar animasyonları ile üretilmiş çocuk görüntüleri içerisinde gerçek bir çocuk bulunmadığı için çocuk istismarı kapsamında değerlendirilmemektedir. Bu tür görüntüler bir çocuğa karşı yapılmamış olsa da izleyen insanda çocuk izlenimi uyarmaktadır. TCK'nun 225. maddesinde tüm pornografik içerikler yasaklanmıştır. UNCRC Ek protokolünde ise "*çocuğun gerçekte veya öyleymiş gibi cinsel faaliyet içerisinde gösterme*" tanımıyla bu tür olayları genel pornografi içeriğinden çocuk pornografisine koymuştur.

Ayrıca yanlışlıkla çocuk pornografisi içerikli bir internet sayfasına girerek o resimleri bilgisayarına aktaran kişi ile çocuk pornografisi görüntülerini bilerek ve isteyerek kendi bilgisayarında depolayan kişiler hakkında kanunlarımızda herhangi bir ayırım mevcut değildir.

Sonuçlar ve Öneriler

Çocuk pornografisi ile mücadelede sadece hukuksal değil, bilinçsel, toplumsal ve teknik çözümler üzerinde de çalışma yapmak gerekmektedir. Teknik olarak yapılacak çalışmalar içerisinde ulusal çocuk pornografisi veri bankası hazırlanması bulunmaktadır. Çocuk pornografisi görüntülerine ait veri bankaları birçok ülkede tutulmaktadır. Bu veri bankaları hem kolluk kuvvetlerinin soruşturma safhasında, hem de Bilişim Suçları Laboratuvarlarında yapılacak incelemelerde faydası bulunmaktadır. Alman Polis Teşkilatı (BKA – Bundes Kriminal Amt) tarafından oluşturulan Perkeo çocuk pornografisi veri tabanı ile Amerikan Milli Standartlar ve Teknoloji Enstitüsüne ait Milli Yazılım Referans Kütüphanesi (NIST – National Institute of Standards and Technology, NSRL – National Software Reference Library) tarafından oluşturulan pornografi / çocuk pornografisi görüntüleri veri tabanları mevcuttur. Yine başka ülkelerde de farklı veri tabanları kullanılmaktadır.

Uluslararası işbirliği ile söz konusu veri bankalarına erişim mümkün olabileceği gibi, Türkiye'de gerçekleştirilen çocuk pornografisi olaylarında elde edilen görüntüler toplanarak milli bir veri bankası oluşturulabilecektir. Böyle bir veri bankasının oluşturulması ve veri bankasına aktarılacak resimlerin tespiti sadece bir kurum değil kolluk kuvvetleri, psikologlar,

yaş tayini yapabilen adli tıp uzmanları ve hukukçularca oluşturulacak bir komisyon tarafından yapılması daha uygun olacaktır.

Çocuk pornografisi ile mücadelede yapılacak diğer bir çalışma ise bilgilendirici ve eğitici sitelerinin hazırlanmasıdır.

- 1- *Ailelere yönelik* sayfalarda; çocuklarının veya irtibat kurduğu kişilerin davranışlarından şüphelendikleri zaman neler yapmaları gerektiğini veya bu tür kötü davranışlardan önceden çocuklarını korumak için ne tür önlemler alacaklarını anlatan siteler
- 2- *Kolluk kuvvetlerinin* soruşturalar esnasında kendilerine yardımcı olabilecek, bilgi alışverişinde bulunabileceği ve gerekirse eğitim alabileceği siteler,
- 3- *Hukukçulara* yardımcı olabilecek ilgili kanun maddelerinin ve yargı sonuçlarının bulunduğu, dünyada gelişen suç tiplerini takip edebileceği siteler
- 4- *Basın ve yayın kuruluşları için* haber niteliği teşkil edebilecek olayların anlatıldığı ve istatistiksel verilerin yayınlandığı siteler

Bahsedilen siteler ülkemizde çocukları cinsel istismardan korumak için şüphesiz toplu bir farkındalık yaratacaktır.

Kaynaklar

- 1- İstatistik Enstitüsü, Nüfus istatistikleri Dinamik Sorgulama, Nüfus Büyüklüğü, Yaş ve Cinsiyet Yapısı, http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=39&ust_id=11
- 2- Susan Edwards, Pretty Babies: Art, Erotica or Kiddie Porn? *History of Photography*, 18(1): sh:34-36. 1994
- 3- Yaman Akdeniz, The Regulation of Pornography and Child Pornography on the internet . *The Journal of Information, Law and Technology (JILT)*. 1997
- 4- Rachel Downey,. Victims of Wonderland. *Community Care*, 7-13 Mart 2002.
- 5- Örneğin UNCRC, Çocukların Ticari Cinsel İstismarına Karşı Birinci Dünya Kongresinde ve Avrupa Konseyi'nin Siber Suçları Sözleşmesinde
- 6- Koruma Projesi, John Hopkins Üniversitesi, Kadınların ve çocukların Ticari Cinsel İstismar Hakkında Proje Raporu, <http://www.protectionproject.org/>